תוספתא כתובות

תוספתא

geulaquiz.com

פרק א

א מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לב״ד א״כ תנשא באחד בשבת אלא מפני [שמתקן] צרכיו [כל ימות השבת] התקינו שיהא נושא אותה ברביעי [מן הסכנה ואילך התקינו שיהא נושא בשלישי] ולא מיחו בידם חכמים רצה [לישא] בשני אין שומעין לו אם [מחמת אונס הרי זה מותר מפני מה מפרישין] את החתן מן הכלה לילי שבת תחלה מפני שהוא עושה חבורה מפני מה אמרו אלמנה [ליום החמישי] שאם נושא אותה באחד מכל ימות השבת מניחה והולך למלאכתו התקינו שיהא נושא אותה בחמישי שיהא בטל שלשה ימים חמישי וערב שבת ושבת [שלשה ימי בטלה] נמצא שמח עמה ג׳ ימים.

ב גדול הבא על הקטנה וקטן שבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתה מאתים משום ר׳ יהודה בן אגרא [אומר איזה קטן ואי זו היא קטנה] קטן פחות מבן תשע שנים ויום א׳ קטנה פחותה מבת שלש שנים ויום א׳ [הנושא ונותן בכהונה והנותן בה תקנה שהתקינו בית דין בת ישראל לכהן בת כהן לישראל נותן ארבע מאות זוז].

ג פקח שנשא חרשת או שוטה כתובתן מאתים מפני שרוצה להחזיק להם את הנכסים חרש ושוטה שנשאו פקחות אע״פ שחזר חרש ונתפקח שוטה ונשתפה אין להם כתובה רצו לקיים נותנין כתובה מנה עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל אע״פ שחזר העובד כוכבים ונתגייר [עבד] ונשתחרר אין להן כתובה רצו לקיים נותנין כתובה מנה. [ישראל] הבא על השפחה ועל בת עובד כוכבים אע״פ שחזרה [שפחה] ונשתחררה בת עובדי כוכבים ונתגיירה אין להם כתובה רצה לקיים נותן כתובה מנה.

ד בוגרת ואיילונית כתובתן מאתים נשאת בחזקת שהיא כשירה ונמצאת איילונית אין לה כתובה רצה לקיים נותן כתובה מנה.

ה הבא על החרשת ועל השוטה ועל הבוגרת [ועל מוכת עץ] אין להן טענת בתולין סומא ואיילונית יש להן טענת בתולין סומכוס אמר משום ר׳ מאיר סומא אין לה טענת בתולין.

ו אמר ר׳ יהודה ביהודה בראשונה היו מפשפשין את החתן ואת הכלה ג׳ ימים קודם לחופה ובגליל לא נהגו כן ביהודה בראשונה היו מיחדים את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם לחופה כדי שיהא לבו גס בה ובגליל לא נהגו כן ביהודה בראשונה היו מעמידין שני שושבינן אחד משל בית חתן ואחד משל בית כלה ואע״פ כן לא היו מעמידין אלא לנשואין ובגליל [לא נהגו כן] ביהודה בראשונה היו שושבינן ישנין במקום שחתן וכלה ישנין ובגליל [לא נהגו כן כל שאינו נוהג כמנהג זה] אינו יכול לטעון טענת בתולין.

ז [בספר אחר] [כנסה הראשון לשם נשואין אע״פ שלא נסתרה אם יש עדים שנתיחדה עמו כדי בעילה כנסה בחזקת שהיא כשירה ונמצאת איילונית אע״פ שלא נסתרה ויש עדים שלא נתיחדה עמו כדי בעילה] אין השני יכול לטעון טענת בתולין לפיכך אין כתובתה אלא מנה טענת בתולין כל שלשים יום דברי ר׳ מאיר [ר׳ אומר] אם נסתרה מיד לא נסתרה אפילו לאחר שלשים.

ח המוציא שם רע ונמצאו עדיו זוממין הוא לוקה ונותן ד׳ מאות זוז והזוממין מקדימין לבית הסקילה ואם היתה יתומה הוא לוקה וכתובתה קיימת ונותן ד׳ מאות זוז והזוממין מקדימין לבית הסקילה לא אמר לעדים שיעידו אלא [הם] באו מאליהן והעידו הוא אין לוקה ואין נותן ד׳ מאות זוז והזוממין מקדימין לבית הסקילה [זינתה כשהיא נערה ומשבגרה הוציא עליה שם רע הוא אין לוקה ואין נותן ד׳ מאות זוז והיא וזוממין מקדימין לבית הסקילה].

ט היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני כהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת [שהוא] עדות שהאשה כשרה לה ר׳ יהושע אומר אינה נאמנת אמר להם ר׳ יהושע אי אתם מודים בשבויה שנישבית והיא אומרת טהורה אני שאינה נאמנת אמרו לו [לא] אם אמרת בשבויה [שנשבית לבין העובדי כוכבים] שיש לה עדים תאמר בזו שאין לה עדים אמר להם וכי מה עדות גדולה מזו שהרי כריסה בין שיניה אמרו לו [מפני שהעובדי כוכבים חשודין על העריות] אמר להם אין אפוטרופוס לעריות [במה דברים אמורים בעדות שבגופה אבל בולד הכל מודים שהוא שתוקי].

פרק ב

א עדים שאמרו מעידין אנחנו בפלוני שהוא בן גרושה או בן חלוצה עובד כוכבים נתין וממזר עד שלא נחקרה עדותן בב״ד אמרו בדאין אנו הרי אלו נאמנין משנחקרה עדותן בב״ד אמרו בדאין אנו אין נאמנים [זהו] כללו של דבר עדים שהעידו לטמא לטהר לרחק ולקרב לאסור ולהתיר לפטור

[ולחייב] עד שלא נחקר עדותן בב״ד אמרו בדאין אנו הרי אלו נאמנין משנחקרה עדותן בב״ד אמרו בדאין אנו אין נאמנין.

ב יפה כח שטר מכח עדים [וכח עדים] מכח שטר יפה כח שטר שהשטר מוציא אשה מבעלה מה שאין כן בעדים יפה כח עדים שהעדים שאמרו מת פלוני תנשא אשתו כתוב בשטר מת פלוני לא תנשא אשתו אם אמרו מה שכתוב בשטר זה שמענו ושכחנו תנשא אשתו כותב אדם עדותו בשטר ומעיד עליה אפילו לאחר מאה [שנה].

ג יפה כח שטר מכח כסף [וכח כסף] מכח שטר שהשטר גובה מנכסים משועבדים מה שאין כן בכסף יפה [כח הכסף] שהכסף פודה את הערכין ואת החרמין ואת ההקדשות ואת מעשר שני מה שאין כן בשטר יפה כח שטר וכסף מכח חזקה [וכח חזקה מכח שטר וכסף יפה כח שטר וכסף] ששטר וכסף קונים עבד עברי מה שאין כן בחזקה יפה כח חזקה שאם מכר עשר שדות כיון שהחזיק באחד מהם [קנה] את כולם אבל לא נתן לו אלא דמי אחת מהן או לא כתב לו אלא על אחת מהן לא קנה אלא אותה שדה בלבד.

ד מאתים לבתולה ומנה לאלמנה נזק [חצי] נזק תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה כולן אע״פ שאין כתובין בשטר גובים מנכסים משועבדין.

ה האשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה איני אשת איש נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר אמרה [נשבית] וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני אין אומרין [נמתין] עד שיבואו עדים ויתירוה אלא מתירין אותה מיד אם משהותרה באו עדים ואמרו נשבית היא הרי זו לא תנשא נשבית וטמאה היא אע״פ שיש לה בנים תצא עד אומר נשבית וטמאה היא ועד אומר נשבית וטהורה היא [אשה אומרת נשבית וטמאה היא ואשה אומרת נשבית וטהורה היא] הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא.

ו שתי נשים שנשבו זאת אומרת אני טמאה וחברתי טהורה נאמנת אני טהורה וחברתי טמאה אינה נאמנת אני וחברתי טמאות נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה אני וחברתי טהורות נאמנת על חברתה ואינה נאמנת על עצמה.

ז וכן שני אנשים שנשבו זה אומר חברי כהן וזה אומר חברי כהן נותנין להן אבל לחזקה אין נאמנין עד שיהו שלשה כדי שיהיו שנים מעידין על זה ושנים מעידין על זה [ר׳ יהודה אומר אף אין נותנין להן עד שיהיו שלשה כדי שיהיו שנים מעידין לזה ושנים מעידין לזה] מעלין לכהונה לויה וישראלים ע״פ עד אחד אבל אין [מורידין] אלא ע״פ שנים [ר׳ יהודה אומר כשם שאין מורידין אלא ע״פ שנים כך אין מעלין אלא ע״פ שנים].

ח אמר רבי אליעזר אימתי בזמן שיש עוררין אבל בזמן שאין עוררין מעלין לכהונה ע״פ אחד איזהו ערער אמרו האיך קפץ פלוני לכהונה שלא נשא כפיו מימיו שלא נטל כפיו מימיו אין זה ערער שהוא בן גרושה או בן חלוצה [עובד כוכבים] נתין וממזר ה״ז ערער [רבה] העלה לכהונה ע״פ ע״א ר׳ יוסי העלה לכהונה ע״פ עד א׳.

ט [נפלה חלזה בעיר אמר ר׳ יוסי אין חלזה ראיה] אלא כל שיש לו ערער יבא ויאמר רשב״ג אמר משם ר׳ שמעון בן הסגן מעלין לכהונה ע״פ עד אחד ולא ע״פ עד אחד [אלא ע״פ] אשה לא כשתבא אשה לבית דין אלא לכשתאמר יתנו לו.

פרק ג

א שתי חזקות לכהונה בארץ ישראל נשיאות כפים וחילוק גרנות ובסוריא ועד מקום ששלוחי ר״ח מגיעים נשיאות כפים אבל לא חילוק גרנות ובבל כסוריא [ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אף באלכסנדריא בראשונה מפני שהיה ב״ד שם רבן שמעון בן גמליאל אומר] כשם שהתרומה חזקה לכהונה בחילוק גרנות כך מעשר ראשון חזקה ללויה בחילוק גרנות והחולק בב״ד אין לו חזקה לכהונה.

ב הכל נאמנים להעידה אפילו בנה אפי׳ בתה חוץ [ממנה] ומבעלה שאין אדם מעיד על ידי עצמו א״ר זכריה בן הקצב המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו עובדי כוכבים לירושלים ועד שיצאו ואעפ״כ יחד לה בית [בפני עצמה היתה] נזונת מנכסיו [לא נתיחדה עמו אלא ע״פ בניה].

ג נאמן אדם לומר [שאמר] לי אבא משפחה זו טמאה ומשפחה זו טהורה שאכלנו [בקציצה של פלונית] ושאמר לו רבו לפלוני צא וטבול לתרומתך ושהיינו מוליכין [תרומות ומעשרות לפלוני נאמנין ליתן לו אבל לא להחזיקו לכהונה או שהיו אחרים מוליכים לו נאמנים אבל אם היה] עובד כוכבים ונתגייר עבד ונשתחרר הרי אלו אין נאמנים לומר זכור הייתי בפלוני שחייב לפלוני מנה ודרך פלונית עוברת בשדה פלוני מפני שהוא כממון ר׳ יוחנן בן ברוקה אומר נאמנין.

ד אמר ר׳ יוחנן בן ברוקה נאמנת אשה או קטן לומר מכאן יצא נחיל זה במה דברים אמורים בזמן שהעידו על מעמדן אבל אם יצאו וחזרו אין נאמנין שלא אמרו אלא מתוך [הפתוי] ומתוך היראה אחד אנשים ואחד נשים אחד עבדים ואחד קטנים נאמנין לומר מקום זה טמא ומקום זה טהור.

ה ר׳ יהודה אומר קטנה בת ישראל שנשבית אפי׳ היא בת עשר שנים הרי היא בקדושתה וכתובתה [קיימת] הבא על החרשת ועל השוטה ועל [בוגרת] ועל מוכת עץ אין להן קנס סומא ואיילונית יש להן קנס.

ו ר׳ נחוניא בן הקנה אומר הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה אין להן קנס וכן היה ר׳ נחוניא בן הקנה אומר יה״כ הרי הוא כשבת לתשלומין.

ז אחד האונס ואחד המפתה מה בין אונס למפתה אונס נותן את הצער [מפתה] אינו נותן את הצער ר״ש אומר זה וזה אין נותנין הצער [מפני שסופו לכך] אמרו לו אין דומה נבעלת ברצון לנבעלת שלא ברצון.

ח אע״פ שאמרו אונס נותן מיד לכשיוציא אין נותן כלום ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומר נותן כתובה מנה אע״פ שאמרו מפתה לכשיוציא נותן אבל בושתה ופגמה נותן מיד מה בין נותן מיד לנותן לאחר זמן נותן מיד אם מתה אביה יורשה נותן לאחר זמן אם מתה בעלה יורשה.

ט א׳ האונס וא׳ המוציא שם רע שגרשו כופין אותו להחזיר אם היו כהנים לוקים מ׳ א׳ האונס וא׳ המפתה בין היא בין אביה יכולין לעכב שנא׳ (שמות כ״ב:ט״ז) אם מאן ימאן אביה וגו׳ ואומר (דברים כ״ב:י״ט) ולו תהיה לאשה [לו] אתה כופה ואי אתה כופה ליבם.

י קטנה מבת יום אחד ועד שתביא ב׳ שערות יש לה מכר ואין לה קנס משתביא שתי שערות ועד שתבגר יש לה קנס ואין לה מכר דברי ר״מ שהיה ר״מ אומר כל מקום שיש קנס אין מכר וכל מקום שיש מכר אין קנס וחכ״א קטנה מבת ג׳ שנים ויום אחד ועד שתבגור יש לה קנס.

פרק ד

א יפה כח הבעל מכח האב וכח האב מכח הבעל יפה כח הבעל שהבעל אוכל פירות בחייה מה שאין כן באב יפה כח האב שהבעל חייב במזונותיה בפרקונה ובקבורתה מקום שנהגו להספיד מספיד מה שאין כן באב.

ב יפה כח אשה מכח יבמה [וכח] יבמה מכח אשה יפה כח אשה שהאשה אוכלת בתרומה כיון שנכנסה לחופה אע״פ שלא נבעלה משא״כ ביבמה יפה כח יבמה שהבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון אפילו בבית אביה קנה משא״כ באשה.

ג הלך האב [עם שלוחיה או] עם שלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל [היתה] לה חצר בדרך [נכנסה] ולנה בתוכה או שנכנסה לחופה שלא לשם נשואין ומתה אע״פ שכתובתה אצל בעלה אביה יורשה מסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל [היתה] לה חצר בדרך ונכנסה ולנה בתוכה או שנכנסה לחופה לשם נשואין [ומתה] אע״פ שכתובתה אצל אביה בעלה יורשה במה ד״א בכתובתה אבל בתרומה אין אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה.

ד נשבית אין חייב לפדותה בד״א בשבוית מלכות אבל בשבוית [ליסטות] פודה אם רצה לקיים יקיים ואם לאו יוציא ויתן כתובה [מנה] נשבית לאחר מיתת בעלה אין [יבמין] חייבין לפדותה ולא עוד אלא אפילו נשבית בחיי בעלה ולאחר כן מת בעלה אין [יבמין] חייבין לפדותה.

ה היתה ניזונית מנכסיו וצריכה רפואה הרי היא כמזונות רשב״ג אומר רפואה שיש לה קצבה [נתרפא מכתובתה ושאין לה] קצבה הרי היא כמזונות היו שני בצורת ואמר לה טלי גיטיך וכתובתיך צאי ופרנסי את עצמיך הרשות בידו.

ו לא כתב לה בנין דכרין דיהויין לך מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתיר על חולקיהון דעם אחוהון חייב שהוא תנאי ב״ד כל הארצות כותבין כאנשי ירושלים.

ז נושא אדם אשה ופוסק עמה על מנת שלא לזון על מנת שלא לפרנס ולא עוד אלא שפוסק [עמה] ע״מ שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה מעשה ביהושע בנו של ר״ע שנשא אשה ופסק עמה ע״מ שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה [היו] שני בצורות [עמדו וחלקו] התחילה קובלת עליו לחכמים וכשבא לבית דין אמר להם היא נאמנת עלי יתר מכל אדם אמרה להם ודאי כך התנה עמי אמרו לה חכמים אין כלום אחר הקיצה.

ח מצוה לזון את הבנות ואין צריך לומר את הבנים ר׳ יוחנן בן ברוקה אומר חובה לזון את הבנות.

ט [דרש הלל הזקן לשון הדיוט כשהיו בני אלכסנדריא מקדשין נשים אחד בא וחוטפה מן השוק ובא מעשה לפני חכמים בקשו לעשות בניהן ממזרין אמר להם הלל הזקן הוציאו לי כתובת אמותיכן הוציאו לו וכתוב בה משתכנסי לביתי תיהוי לי לאנתו כדת משה וישראל].

י [דרש ר׳ מאיר] המקבל שדה מחבירו ומשזכה בה הובירה שמין [אותה] כמה היא ראויה לעשות ונותן לו שכך כותב לו אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא.

יא דרש ר׳ יהושע מביא אדם על אשתו כל קרבנות שהיא חייבת אפי׳ אכלה את החלב ואפילו חללה את השבת שכך כותב לה ואחרי דאיתאי ליך עלאי] מן קדמת דנא. שברה לו מקצת כתובתה שברה לו את כולה שכך היא כותבת לו [אחרי דאיתאי ליך עלאי] מן קדמת דנא.

יב [דרש ר׳ יהושע בן קרחה] המלוה את חבירו לא ימשכנו יותר מחובו שכך כותב לו [תשלמתא מנכסיא דאית לי מנכסיא דקניתי מן קדמת דנא].

יג [דרש ר׳ יוסי הגלילי מקום שגובין כתובה מלוה גובין אותה מלוה ואין גובין את הכתובה מקום שכופלין את הכתובה] אין גובין אלא מחצה.

יד אבי הבן שנעשה ערב לכתובת כלתו אם יש נכסים לבן גובין משל בן ואם לאו גובין משל אב עשה האב בית או שדה אפותיקי לכתובת כלתו בין כך ובין כך גובין מהן.

טו מי שיצא למדינת הים [ואמרו לו מת בנך] ועמד וכתב כל נכסיו [במתנה] ואח״כ נודע שבנו קיים מתנתו [קיימת] ר׳ שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו [קיימת] שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה [נותן] היה חולה ומוטל במטה אמרו לו נכסים למי אמר להם דמיתי שיש לי בן עכשיו שאין לי בן נכסי לפלוני ואח״כ נודע שיש לו בן לא אמר כלום היה חולה ומוטל במטה אמרו לו נכסיך למי אמר להם דמיתי שאשתי מעוברת עכשיו שאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני ואח״כ נודע שאשתו מעוברת לא אמר כלום.

טז גר שמת ובזבזו ישראל את נכסיו ואח״כ נודע שיש לו בנים במדה״י [ושאשתו] מעוברת כולם חייבין להחזיר החזירו הכל ומתו בניו [והפילה] אשתו מחזיק בשניה זכה בראשונה לא זכה.

יז הבנות בין שנישאו עד שלא בגרו ובין בגרו עד שלא נישאו אבדו מזונותיהן ולא אבדו פרנסתן ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אף אבדו פרנסתן כיצד עושות שוכרות להן בעלים [וגובין] להן פרנסתן.

יח אחד נכסים שיש להן אחריות וא׳ נכסים שאין להן אחריות [נפרעין מהן למזון האשה והבנות דברי ר׳ יוסי ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומר נכסים שיש להן אחריות בנים מוציאין מידי בנים ובנות מידי בנות ובנות מידי בנים אבל לא בנים מידי בנות נכסים שאין להם אחריות בנים מוציאין מידי בנים ובנות מידי בנות ובנים מידי בנות אבל לא בנות מידי בנים] בין ששעבד האב בחייו בין ששעבדו [יורשין] אחר מיתת אביהן אין נפרעין מהן לענין כתובה אבל לפרנסה גובין מהן.

פרק ה

א הבוגרת [בתביעה נותנים] לה שנים עשר חודש אם היתה קטנה בין היא בין אביה יכולין לעכב ר״ט אומר נותנין לה הכל תרומה בד״א מן האירוסין אבל מן הנישואין מודה ר״ט שנותנין לה מחצה חולין ומחצה תרומה במה ד״א בבת כהן לכהן אבל בת ישראל לכהן [הכל מודים שמעלין לה כל מזונותיה מן החולין] ר׳ יהודה בן בתירה אומר שתי ידות תרומה ואחד חולין ר׳ יהודה אומר [מוכרת את התרומה ולוקחת בדמיה חולין] רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מקום שהוזכרו [שם] תרומה נותנין [כפול] חולין. זו משנה ראשונה רבותינו אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה והיבמה עד שתבעל ואם מתה בעלה יורשה אמר ר׳ מנחם בן נפח [משם] ר׳ אליעזר הקפר מעשה בר׳ טרפון שקדש ג׳ מאות נשים להאכילן בתרומה שהיו שני בצורת וכבר שלח יוחנן בן בג בג אצל ר׳ יהודה בן בתירה לנציבים אמר לו שמעתי עליך שאתה אומר בת ישראל המאורסת לכהן אוכלת בתרומה שלח לו [ואמר לו] מוחזק הייתי בך שאתה בקי בחדרי תורה לדון קל וחומר אי אתה יודע ומה שפחה כנענית שאין ביאתה קונה אותה לאכול בתרומה [כסף] קונה אותה להאכילה בתרומה בת ישראל שהביאה קונה אותה להאכילה בתרומה אינו דין שיהא כסף קונה אותה להאכילה בתרומה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה [אם] מתה בעלה יורשה.

ב יבמה מה היא למזונות כל זמן שנתחייב הבעל יבמין חייבין לא נתחייב הבעל אין [יבמין] חייבין מעשה ידיה של מי אם [היתה] ניזונת משלהן הרי הן שלהן ואם לאו הרי הן של עצמה בין כך ובין כך של עצמה המקדיש [מעשה] ידי אשתו הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן והשאר הקדש.

ג מלאכות שהאשה עושה לבעלה שבעה גופי [מלאכה] מנו ושאר לא הוצרכו לימנות [כופה לעשות לבנו ולבתה לאחיו ולאחיה ולהטיל לפני בהמתו] מקום שלא נהגו [א׳ מכל אלו] אינו יכול לכופה ר׳ יהודה אומר אף אין כופה לעשות [פשתן מפני שמסריח את הפה] ומשרביט את השפתים נדרה שלא להניק את בנה ב״ש אומרים שומטת [את דדיה] ובית הלל אומרים כופה [אותה] נתגרשה אין כופין אותה להניק אם היה בנה מכירה נותנין לה [שכר] ומניקתו מפני הסכנה. אין האיש כופה את אשתו שתניק את בן חבירו ואין האשה כופה את בעלה שתניק את בן חברתה.

ד המדיר את אשתו מתשמיש המטה בש״א שתי שבתות [כלידת] נקבה בה״א שבת אחד [כלידת] זכר וכימי נדתה יתר על כן יוציא ויתן כתובה.

ה הפועלים שתים בשבת [אם היו] עושין מלאכה בעיר אחרת [פעם] אחת בשבת החמרים אחת לשתי שבתות הגמלין אחת לשלשים יום הספנין אחת לששה חדשים.

ו המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרים בשבת ר׳ יהודה אומר שבעה טרפעקים זו משנה ראשונה רבותינו התקינו שיהו [מתרין בה] ארבע וחמשה שבתות זו אחר זו פעמים בשבת [יתר על כן אפי׳ כתובתה מאה מנה אבדה הכל] אחת ארוסה ואחת נשואה ואחת שומרת יבם אפי׳ נדה [ואפי׳] חולה.

ז המשרה את אשתו ע״י שליש לא יפחות לה מקביים חטין או מארבע קבין שעורים וכולם [במדה האיטלקי אפילו] נדה ואפי׳ חולה ואפילו שומרת יבם נותן כוס חבית וקדרה [פך] נר ופתילה יין אין לה שאין נשותיהן של עניים שותות יין כר אין לה שאין נשותיהן של עניים ישנות על כר.

ח מותר מזונות [שלו] ומותר בלאות [שלה] העשיר [עולה] עמו העני אין יורדת עמו מעשה בבתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים חמש מאות דינרי זהב בכל יום לקופת בשמים ולא [היה] אלא שומרת יבם אף היא קללה אותם אמרה להם כך [תתנו] לבנותיכם אמר ר׳ אלעזר ב״ר צדוק אראה בנחמה אם לא ראיתיה שמלקטת שעורים [מתחת] טלפי סוסים בעכו קראתי עליה מקרא [הזה] (שיר השירים א׳:ח׳) אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו׳.

פרק ו

א מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובין הבנים ירשו והבנות ניזונות [ומתפרנסים] כיצד הבנים ירשו אין אומרים אילו היה אביהם קיים נותן להם כך וכך אלא רואים את א׳ כאילו הוא אביהם ונותנים להם כיצד הבנות ניזונות ומתפרנסות אין אומרים אילו היה אביהן קיים היה נותן להן כך וכך אלא רואין שכנגדן היאך מתפרנסות ונותנין להן רבי אומר כל אחת ואחת נוטלת עישור נכסים רבי יהודה אומר אם השיא את בת הראשונה ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה אמרו לו יש שמשיא את בתו ונוטל מעותיו [שמשיא] את בתו ונותן אחריה מעות וכן היה ר׳ יהודה אומר המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמש סלעים שבראשונה היה לוקח [בה] כל צרכה.

ב פסקה להכניס לו ב׳ סלעים נעשו ששה דנרים מה שחתן פוסק [פוסק] פחות חומש חוץ ממאתים לבתולה ומנה לאלמנה פסקה להכניס לו זהב הרי [זהב] ככלים דינרי זהב הרי הן ככספים [אמר רבן שב״ג וכן הוא דבר מקום שנהגו שלא לפרוט דינרי זהב מניחין כמות שהן] והזהב הרי הוא ככלים.

ג הכניסה לו בין שום בין כספים ונתן עיניו לגרשה היא לא תאמר לו תן שומי והוא לא יאמר לה טלי כספך אלא נוטלת מה שכתב לה בכתובתה.

ד פסקה להכניס לו כספים [סלעים] נעשה ששה דנרים חתן מקבל עליו י׳ דנרים למנה לקופת בשמים אמר ר׳ יוסי וכן כל מקום שנהגו שלא לפחות מן השום ושלא להוסיף על הכספים אין משנין ממנהג המדינה.

ה פסקה להכניס לו חמש מאות דינר שום וכתב לה אלף דינר בכתובתה אם עשתה קיצתה נוטלת מה שכתוב לה ואם לאו גורע כנגדן [שלשה] דנרין לכל סלע וסלע פסקה להכניס לו חמש מאות [דינר כספים כתב] לה אלף דינר בכתובתה אם עשתה קיצתה נוטלת מה שכתוב לה [אם] לאו גורעת כנגדן חמשה דנרין לכל סלע וסלע הכניסה לו אלף דינר בכתובתה וכתב לה שום מי״ב מנה אם עשתה קיצתה נוטלת מה שכתוב לה ואם לאו לא יפחות לבתולה ממאתים [ומנה לאלמנה].

ו המשיא את בתו ופסק עם חתנו שיעמוד ערום [וילבישנה] אין אומרים יעמוד ערום [וילבישנה] אלא מכסה את הראוי לה וכן המשיאין את היתומה לא יפחתו לה מחמשים [זוז] ואם יש בכיס מפרנסין אותה לפי כבודה.

ז יתומה [שהשיאתה] אמה או אחיה וכתבו לה מאה או חמשים זוז אע״פ שכתב [להן] הבעל דין ודברים אין לי עמהם יכולה היא כשתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנתן לה האיש פוסק ע״י בתו ואין האשה פוסקת ע״י בתה.

ח יתום ויתומה שמבקשין להתפרנס מפרנסין את היתומה ואח״כ מפרנסין את היתום מפני [שהיתום יכול לחזור בכל מקום ואין יתומה יכולה לחזור בכל מקום].

ט יתום ויתומה שמבקשין [לישא] משיאין את היתומה [תחלה] ואח״כ משיאין את היתום מפני שבושתה של אשה מרובה [יתר מבושתו של האיש] יתום שמבקש לישא שוכרין לו בית ומציעין לו מטה ואחר כך משיאין לו אשה שנאמר (דברים ט״ו:ח׳) די מחסורו אשר יחסר לו [אפילו עבד אפילו סוס] לו זו אשה שנאמר להלן (בראשית ב׳:י״ח) אעשה לו עזר כנגדו מה לו האמור להלן אשה אף לו האמור כאן אשה.

י המשליש מעות לחתנו ליקח בהן שדה לבתו והיא אומרת [ינתנו לו] מן האירוסין יעשה [שליש] מה שהושלש בידו מן הנשואין הרשות בידה דברי ר׳ מאיר ר׳ יוסי אומר אם היתה קטנה [בין מן האירוסין] בין מן הנשואין [יעשה שליש שלישותו אם היתה גדולה מן האירוסין יעשה שליש שלישותו מן הנשואין הרשות בידה].

יא האומר תנו שקל [מנכסי] לבני בשבת [והן ראוין ליטול] סלע נותנין להם סלע אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין אלא שקל אם אמר אם מתי [ירשוני אחרים] בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנין להם אלא שקל למזון אשה ובנות בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו נותנין להן סלע רבן שמעון בן גמליאל אומר רבי מאיר [היה אומר] האומר תנו שקל מנכסי לבני בשבת והן ראוין ליטול סלע נותנין להם שקל והשאר מתפרנסין מן הצדקה וחכ״א נזונין והולכין עד שיכלו נכסיו והשאר מתפרנסין מן הצדקה.

פרק ז

א עד שלשים יום יעמיד פרנס ובכהנת ג׳ חדשים דברי ר״מ ר׳ [יהושע] אומר בישראל חדש אחד יקיים שנים יוציא ויתן כתובה.

ב הדירה שלא תטעום אחד מכל המינין בין מאכל רע בין מאכל יפה אפי׳ לא טעמה אותו המין כל ימיה יוציא ויתן כתובה אמר ר׳ יהודה רוצות בנות ישראל שלא לטעום תבשיל ופירות ואל [יצא] יום אחד מתחת בעליהן.

ג הדירה שלא תתקשט באחד מכל המינין אפי׳ היא ילדה והדירה שלא תלבש בגדי זקנה אפי׳ היא זקנה והדירה שלא תלבש בגדי ילדה יוציא ויתן כתובה ר׳ יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום הדירה שלא להשאיל נפה וכברה רחים ותנור יוציא ויתן כתובה מפני שמשיאה שם רע בשכינותיה וכן היא שנדרה שלא להשאיל נפה וכברה רחים ותנור תצא שלא בכתובה מפני שמשיאתו שם רע בשכונתו.

ד הדירה שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה שלמחר תהא מוטלת ואין כל בריה סופנה היה ר״מ אומר מה ת״ל (קהלת ז׳:ב׳) והחי יתן אל לבו עביד דיעבדין לך לוי דילוון לך ספוד דיספדונך קבור דיקברונך [שנאמר (שם) טוב ללכת אל בית אבל].

ה הדירה שתהא מטעמת תבשילה לכל אדם או שתהא ממלאה ומערה [לאשפות] ושתאמר לכל אדם דברים שבינו לבינה יוציא ויתן כתובה מפני שלא נהג עמה כדת משה וישראל וכן היא יוצאה וראשה פרוע יוצאה ובגדיה פרומים ולבה גס בעבדיה ובשפחותיה ובשכינותיה יוצאה וטווה בשוק רוחצת ומרחצת במרחץ עם כל אדם תצא שלא בכתובה מפני שלא נהגה עמו כדת משה וישראל ר׳ יהודה אומר אם היה יודע בה שמדירה ואינה מקיימת אל ישנה וידירה [ר׳ יהודה אומר] אם היה יודע בה שאינה קוצה לה חלה יוציא ויתקן אחריה איזו היא קולנית כל שמדברת בביתה [ושכיניה] שומעין [את] קולה.

ו כל אלו נשים שעברו על הדת צריכות התראה ויוצאות שלא בכתובה לא התרה בהן יוציא ויתן כתובה כל אלו שאמרו יוציא ויתן כתובה אין צריך לומר מאתים לבתולה ומנה לאלמנה יתר על כן אפילו כתובתה מאה מנה איבדה את הכל ונוטלת בלאיות שמוצאה לפניה.

ז המקדש את האשה ע״מ שאין [לה] נדרים ונמצא עליה נדרים אינה מקודשת הלכה אצל חכם והתיר לה את נדרה הרי זו מקודשת כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה הלכה אצל חכם והתיר לה הרי זה יקיים ע״מ שאין בה מומין אינה מקודשת הלכה אצל רופא וריפאה הרי זו מקודשת כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה באלו נדרים אמרו כגון שנדרה שלא [לאכול] בשר ושלא [לשתות] יין ושלא ללבוש בגדי צבעונין.

ח כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים יתר עליהן הנשים ריח הפה וריח זיעה ושומא שאין לה שער.

ט האומר לחבירו קדש לי בתך זו ע״מ שאין בה מומין אמר לו בתי זו חולה היא שוטה היא נכפית היא משועממת היא היה בה מום אחד מהן וסנפה בין המומין הרי זה מקח טעות מומין הללו ומום אחר עמהן אין זה מקח טעות מודים חכמים לרבי מאיר במומין שדרכן להוולד עמה שאע״פ שהיא אצל

בעלה אביה צריך להביא ראיה כנסה סתם ונמצאו בה מומין ונדרים הרי זה יקיים.

י ר׳ שמעון בן גמליאל אומר [אם היה חוגר באחת מרגליו או סומא באחת מעיניו מומין גדולין] הן יוציא ויתן כתובה. איזהו מקמץ זה בורסי ויש אומרים זה המקמץ צואה מצרף נחושת זה [המתיך נחושת] ר״י בר יהודה אומר בעל פוליפוס זה ריח הפה.

יא אימתי אמרו יוציא ויתן כתובה בזמן שהוא רוצה והיא אינה רוצה היא רוצה והוא אינו רוצה. אם היו שניהם רוצים יקיימו [מוכה שחין ואע״פ ששניהם רוצים לא יקיימו] אמר רשב״ג מצאני זקן אחד [ממוכי שחין] סמוך לציפורי ואמר לי כ״ד [מיני שחין ואין לך בכולן שהאשה רעה לו אלא בעלי ראתן בלבד].

פרק ח

א אמר ר׳ יהודה אמרו לפני ר״ג הואיל וארוסה אשתו ונשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל אמר להם [בחדשים] אנו בושים אלא שאתם מגלגלין [עלינו] את הישנים אמר ר׳ חנניא בן עקביא לא כך השיבן ר״ג אלא כך [אמר להם] לא אם אמרתם בנשואה [שהוא] זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה תאמרו בארוסה שאין זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה.

ב אמרו לו הרי שנפלו לה נכסים עד שלא נשאת ונשאת מהו אמר להם אף זו לא תמכור [אם] מכרה ונתנה קיים אמרו לו הואיל וזו אשתו וזו אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל אמר להם [בחדשים] אנו בושים אלא שאתם מגלגלין [להביא] עלינו את הישנים [ורבותינו] חזרו ונמנו בנכסים שנפלו לה עד שלא נשאת [ונשאת] שאם מכרה ונתנה בטל [ר״ש] חולק בין נכסין לנכסין נכסין הידועין לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה מכרה בטל שע״מ כן נשאה ושאין ידועין לבעל לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים.

ג היורד לנכסי אשתו ונתן עיניו לגרשה אם קדם ותלש מן הקרקע כל שהוא ה״ז זריז ונשכר. היורד לנכסי [שבוין ושמע שהן ממשמשין ובאין אם קדם ותלש מן הקרקע כל שהוא ה״ז זריז ונשכר אלו] נכסי שבוין כל שהלך אביו או אחיו או אחד מן [היורשין] למדה״י ושמע בהן שמתו וירד לנחלה אלו הן נכסי נטושין כל שלא [שמע בהן] שמתו וירד לנחלה רשב״ג [אומר] שמעתי שהנטושים כשבוין היורד לנכסי רטושין מוציאין מידו.

ד [וכולן שמין להם בעדית אלו הן רטושין כל שאינו יודע מהיכן הן].

ה הגנב שנטל מזה ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן הגזלן שנטל מזה ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן הירדן שנטל מזה ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן שטף נהר עצים ואבנים וקורות נטל מזה ונתן לזה אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ואם היו בעלים מרדפין אחריהן או שהיו במקום אחר הרי אלו של בעלים.

ו הכותב נכסיו לבנו צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר אינו צריך מפני שזמנו של שטר מוכיח עליו אמר לו ר׳ יהודה והלא אין זמנו של שטר מוכיח עליו אלא משעה שנכתב [אף] הכותב נכסיו לבנו וחזר וקנה נכסים אחרים כל שלא היה בכלל מתנה ראשונה הרי הוא של יורשים.

ז מכר הבן או שמת האב אם יש שם נכסים מחוברים בקרקע שמין לו. המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן אם יש שם מחוברים בקרקע שמין לו. המקבל שדה מחבירו והגיע שנת השמיטה אם יש שם מחוברין בקרקע שמין לו וכולן שמין להם [בעדית].

ח היורד לחורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות כשהוא יוצא אומר תן לי עצי ואבני אין שומעין לו וידו על התחתונה כיצד ידו על התחתונה אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו [את] ההוצאה ואם [הוצאה] יתר על השבח נותן לו את השבח.

פרק ט

א מי שמת והניח אשתו שומרת יבם אפי׳ הניח נכסים של מאה מנה אין היורשין יכולין למכור מפני שכל נכסים אחראין לכתובתה כיצד יעשה כונסה ומגרשה ושוברת לו על כתובתה הניח אחיו מעות או שהיה יבמה חייב לבעלה מעות לא יאמר הואיל שאני יורש החזקתי אלא מוציאין מידו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות.

ב [הרוצה להבריח נכסיה מפני בעלה כותבתן בטפוס לאחר] דברי רשב״ג וחכמים אומרים מצחק [הוא] בה [אלא] כותבתן במתנה מהיום עד שעה שארצה.

ג ר׳ יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רשב״ג ור׳ ישמעאל בן ר׳ יוחנן בן ברוקה אומרים אם מתה יירשנה שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל.

ד מי שמת והניח נכסים ומטלטלין ויצתה עליו כתובת אשה ובעל חוב כל הקודם בהם זכה והוא נקבר מן הצדקה.

ה אלו הן יורשין הבאין ברשותה כל שמכרה להן או שנתנה להן במתנה כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך [אין] היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בחיי בעלה בד״א בזמן שהלכה מקבר בעלה לבית אביה אבל אם הלכה מקבר בעלה לבית חמיה אפי׳ כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהם לאחר מיתת בעלה.

ו אין האיש משביע את אשתו עד שיושיבנה חנוונית או עד שיעשנה אפטרופסא האשה כל זמן שתובעת כתובתה אין היורשין יכולין להשביעה בדברים שנשתמשה בהן לאחר מיתת בעלה דברי ר״ש וחכ״א בין כך ובין כך היורשין משביעין אותה.

ז אריס כל זמן שהוא אריס ויצא מאריסותו הרי הוא כאחד [מבני] אדם שותף כל זמן שהוא שותף יצא משותפתו הרי הוא כאחד מכל אדם אפטרופוס כל זמן שהוא אפטרופוס יצא מאפטרופוסתו הרי הוא כאחד מכל אדם.

ח בן בית שאמרו לא זה שנכנס ויוצא אלא מכניס פירות ומוציא פירות שוכר פועלין ופוטר פועלין לוה ממנו בערב שביעית ומוצאי שביעית [שביעית] נעשה לו שותף או אריס [פוטר] אבל נעשה לו שותף או אריס בערב שביעית ולשביעית ולמוצאי שביעית חזר ולוה הימנו מגלגלין עליו את הכל.

ט הפוחתת כתובה נפרעת שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז אמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ואינה אלא מנה נפרעת שלא בשבועה נכסים משועבדין אין צריך לומר לאחר מיתת בעלה אלא אפי׳ בחיי בעלה [נכסי] יתומים אין צריך לומר מן הגדולים אלא אפי׳ מן הקטנים.

י הוציאה גט ואין עמה כתובה בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה כתובה ואין עמה גט אין גובה כלום מפני שהיא אומרת אבד גיטי והוא אומר אבד שוברי בראשונה היו אומרים המוציא הכתובה צריכה שתוציא עמה גט [דברי ר״מ וחכ״א] מן הסכנה ואילך התקינו שתהא מקרעתו בב״ד וגובה בו.

יא שתי כתובות וגט ומיתה גובה שתי כתובות גט וכתובה ומיתה אם הגט קדם את המיתה גובה שתי כתובות אם [כתובה] קדמה את הגט אינו גובה אלא כתובה אחת שהמגרש את האשה [והחזירה] על מנת כתובה הראשונה החזירה אם חדש נוטל מה שחדש.

יב קטן שהשיאו אביו כתובתו קיימת מת נוטלת כתובתה מנה אם חדש נוטל מה שחדש וכן גר שנתגיירה אשתו עמו כתובתה קיימת שע״מ כן קיימה ואם חדש נוטל מה שחדש.

פרק י

א מי שהיה נשוי ב׳ נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי [שניה] גירש את הראשונה והחזירה אליו וחדש לה כתובה ראשונה של ראשונה קודמת לשניה ויורשיה קודמין לכתובה שניה של ראשונה בד״א בכתובה אבל במזונות שתיהן שוות האשה והבנות שתיהן שוות.

ב נשא את הראשונה ומתה [נשא] את השניה ומת הוא והיה שם יתר דינר אלו נוטלין כתובת אמן ואלו נוטלין כתובת אמן ושאר חולקין ואם אין שם יתר דינר שניה ויורשיה נוטלין כתובת אמן והשאר חולקין בשוה.

ג כתב לזון את בת אשתו ואת בן אשתו הרי הן כב״ח וקודמין לכל לא יאמר להן צאו ועשו מלאכה ואני אזון אתכם אלא יושבין ומעלה להן מזונות כתב לזון את בת אשתו ושברה לו לא כל הימנו שזכין לקטן ואין חבין לו.

ד האשה שאמרה מת בעלי או ניזונת או נוטלת כתובתה גרשני בעלי ניזונת עד כדי כתובתה מה בין מיתה לגירושין במיתה אין יכולה להכחיש ובגירושין יכולה להכחיש ושתאמר לו גירשתני.

ה ג׳ שהטילו לכיס ונגנבו מהן מביאין השאר לאמצע וחולקים שנים שהטילו לכיס זה ק׳ וזה ר׳ ועשו פרקמטיא שכרן לאמצע לקח זה בשלו [ולקח זה] בשלו ונתערבו זה נוטל לפי שלו וזה נוטל לפי שלו [יצאו] עליהן ג׳ שטרות כאחד הראשון נשבע לשני והשני נשבע לשלישי רצה שני שלא להשביע את הראשון [שלישי] יכול למחות בידו לוה מאחד ומכר שדהו לב׳ וכתב [בעל החוב] לשני דין ודברים אין לי [עמך] אין השני יכול לגבות מן הראשון מפני שהניח לו מקום לגבות ממנו.

ו גר שמת ובזבזו ישראל את נכסיו ויצתה עליו כתובת אשה ובע״ח גובין מן האחרון שבהן אין להן גובין משלפניו אין להן גובין משלפני פניו.

פרק יא

א אלמנה שתובעת כתובתה והיורשים אומרים לה התקבלת כתובתיך עד שלא נשאת היא צריכה להביא ראיה שלא נתקבלה כתובתה משנשאת צריכים [הם] להביא ראיה שנתקבלה כתובתה מכרה כתובתה משכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי אבדה מזונותיה ר״ש אומר אפי׳ מכרה מקצת אפי׳ משכנה מקצת אפי׳ עשתה מקצת [כתובתה] אפותיקי אבדה מזונותיה ואין צריך לומר לאחר מיתת בעלה אלא אפי׳ בחיי בעלה וכותבת אלו לכתובה מכרתי [אלו] למזונות מכרתי דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר מוכרת סתם [ולכך] כחך יפה.

ב כשם שאלמנה מוכרת שלא בב״ד כך יורשיה הבאין ברשותה מוכרין שלא בב״ד ר״ש אומר אלמנה מוכרת שלא בב״ד ואין יורשיה הבאין ברשותה מוכרין שלא בב״ד אמר ר״ש מפני מה אמרו אלמנה מוכרת שלא בב״ד ליפות כוחן של יתומים שלא תבזבז את נכסיהם ירדה לשדה העשויה אפותיקי ואכלה והוציאה הוצאות שמין לה מה שאכלה ושמין לזו מה שהוציאה אם שמו לה [בב״ד] מה ששמו שמו.

ג ג׳ שירדו לשום אחד אומר במנה ושנים אומרים במאתים אחד אומר במאתים ושנים אומרים במנה בטל יחיד במיעוטו אחד אומר במנה ואחד אומר בעשרים וא׳ אומר בשלשים שמין אותה במנה ר׳ אלעזר בר׳ צדוק אומר שמין אותו תשעים דינר אחרים אומרים עושין אותו שומא ביניהן ושמין אותו שליש.

ד איזו היא אגרת בקורת שום היתומים ל׳ יום ושום ההקדש ס׳ יום אפי׳ [מכרו] שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרה קיים [רשב״ג אומר שום הדיינים שפחתו שתות או הותירו שתות מכרן קיים].

ה היא שמכרה שוה מנה ודינר במנה אפי׳ אומרת אני אחזיר את הדינר ליורשין מכרה בטל רשב״ג אומר מכרה קיים ותחזיר את הדינר ליורשים ובלבד שתשייר מקצת לפיכך אם פחתה או הותירה אין לה [כשער] שמכרה [ר׳ אליעזר אומר] יתומה יש לה פירות.

ו בן שמת אביו ואמו אומרת יתגדל אצלי [ויורשים] אומרים יתגדל אצלינו אין מניחין אותו להתגדל אצל מי שראו ליורשו מעשה היה באחד ושחטוהו בער״ה.

ז האשה שמת בעלה יושבת בבתים כדרך שישבה בהן בחיי בעלה משתמשת בעבדים ושפחות בכלי כסף בכלי זהב כדרך שנשתמשה בהן בחיי בעלה שכך כותב לה תהא יתבא בביתי ומתזני מנכסי כל יומי מגר ארמלותיך [בביתי].

ח האומר תנו בית ארמלות לבתי בית לפלוני לישב בו ונפל היורשים חייבין לבנותו בית זה בית ארמלות לבתי בית זה לפלוני לישב בו ונפל אין היורשים חייבין לבנותו. האומר תנו בית [אלמנות] לבתי אין נותנין לה אא״כ קבלה עליה לישב בתוכו ויכולין [יורשין] לעכב על ידה שמא תשכירנו לאחר לפיכך אם מתה הן יורשין אותה.

ט המלוה את חבירו על גבי חבילה ואבדה חבילה גובה משאר נכסים [אם] אמר לה ע״מ שאין לך פרעון אלא מזה אינו [גובה] משאר נכסים העושה שדה אפותיקי לכתובת אשה ושטפה נהר גובה משאר נכסים [אם] אמר לה ע״מ שאין לך פרעון אלא מזה אין גובה משאר נכסים.

פרק יב

א בראשונה כשהיתה כתובתה אצל אביה היתה קלה בעיניו להוציאה התקין שמעון בן שטח שתהא כתובתה אצל בעלה וכותב לה כל נכסים דאית לי אחראין וערבאין לכתובתיך דא. אין עושין כתובת אשה מן המטלטלין מפני תיקון העולם אמר ר׳ יוסי וכי מה תקון העולם יש בזו אלא לפי שאין לה קצבה.

ב מפני מה אמרו הנזקין שמין להם בעידית מפני הגזלנין ומפני החמסנין שיהא כל אחד ואחד אומר מפני מה אני גוזל מפני מה אני חומס שלמחר הרי ב״ד שמין לו שדה יפה שלי וסמכו על המקרא (שמות כ״ב:ד׳) מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם.

ג מפני מה אמרו ב״ח בבינונית מפני הרמאין שלא יהא כל אחד ואחד נותן עינו [בתוך שדה חבירו יפה בתוך חצר חבירו יפה] ומלוה אותו עליה וקופץ ונוטלה א״כ ישומו [לה] בזבורית שלא לגדור דרך בפני לוין שלא יהא אדם מבקש ללות ואין אדם מלוהו.

ד כתובת אשה בזבורית דברי רבי יהודה שאמר [משם] ר״ש מפני מה אמרו כתובת אשה בזיבורית יתר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא ועוד [בושתה של אשה מרובה יותר מן האיש א״כ לא תהא לה כתובה אלא] שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה והאיש אין מוציא אלא לרצונו.

ה אין שם אלא עידית כולן גובין מן העידית בינונית כולן גובין מן הבינונית זבורית כולן גובין מן הזיבורית עידית ובינונית הניזקין שמין [להן] בעידית בעל חוב וכתובת אשה בבינונית עידית וזיבורית הנזקין שמין להן בעידית [בעל] חוב וכתובת אשה בזיבורית בינונית וזיבורית הנזקין וב״ח בבינונית וכתובת אשה בזיבורית מכרן לאחד או לג׳ כאחד נכנסו תחת הבעלים הנזקין שמין להם בעידית [ב״ח] בבינונית וכתובת אשה בזיבורית מכרן לג׳ זה אחר זה אפי׳ נזקין מזבורית וכתובת אשה וב״ח מן העידית גובין מן האחרון שבהן אין בהן גובין משלפניו אין בהן גובין משלפני פניו.

ו רשב״ג אומר העושה שדהו אפותיקי לכתובת כלתו ידה על העליונה רוצה גובה ממנו רוצה גובה משאר נכסים.

ז אלמנה שאמרה אי אפשי לזוז מבית בעלי אין היורשין יכולין לעכב על ידה שכך הוא כבודו של בעלה אמרה אי אפשי לזוז מבית אבא יכולין היורשין לעכב על ידה שכך היא ברכת הבית מרובה.

ח כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם וכל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד כ״ה [שנה] שיש בעשרים וחמש [שנה] שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי ר״מ שאמר [משם] רשב״ג ר׳ ישמעאל אומר שלשים שנה וחכ״א כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה לעולם וכל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה עד כ״ה שנים [כשם שהיא משכרת כתובתה עד עשרים וחמשה שנים כך] יורשים הבאים ברשותה מוכרים כתובתה כ״ה שנים בעלי חוב גובין לעולם אע״פ שאין משכירין.

ט מי שהלך למדינת הים [ובא] ואשתו תובעת מזונות אם אמר הוציא לה מעשה ידיה למזונותיה הרשות בידו ואם פסקו לה ב״ד מה שפסקו פסקו.

י אמר ר׳ יוסי ב״ר יהודה לא נחלקו אדמון וחכמים על מה שפסק לה אביה שהיא יכולה לומר אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור על מה נחלקו על שפסקה היא לעצמה שאדמון אומר יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאבא נותן לי עכשיו שאין אבא נותן לי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אר״ג רואה אני את דברי אדמון הפוסק מעות לבתו [קטנה] ופשט את הרגל כופין אותו ליתן שזכין [לקטן ואין חבין לו].

יא ג׳ ארצות לנשואין יהודה ועבר הירדן והגליל בד״א בזמן שהיה מיהודה וארס אשה מיהודה מגליל וארס אשה מגליל אבל אם היה מיהודה וארס אשה מגליל כופין [אותו] לצאת שע״מ כן נשאה אם אמר פלוני מיהודה נשאתי אשה [מגליל] אין כופין אותה לצאת [ובגליל] כופין אותו לצאת.

יב מוציאין מעיר שרובה עובדי כוכבים לעיר שרובה ישראל ואין מוציאין מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה עובדי כוכבים הוא רוצה לבא לא״י והיא אינה רוצה [לבא] כופין אותה לבא היא רוצה והוא אינו רוצה כופין אותו לבא הוא רוצה לצאת מא״י והיא אינה רוצה אין כופין אותה לצאת היא רוצה והוא אינו רוצה כופין [אותה שלא] לצאת.

יג המוציא שטר בבל [גובה] עליו כסף בבל בא״י [גובה] עליו כסף א״י היה כתוב סתם מוציאו בבבל גובה עליו כסף בבל בא״י גובה עליו כסף א״י היה כתוב כסף סתם הרי זה גובה כל זמן שירצה משא״כ בכתובת אשה.

יד נשא אשה בא״י וגרשה בא״י נותן לה כסף א״י בא״י וגרשה בבבל נותן לה כסף א״י בבבל וגרשה בא״י נותן לה כסף א״י רשב״ג אומר כתובת אשה ובעל חוב [במקום] הנישואין ה׳ סלעים של בן ל׳ של עבד נ׳ של אונס ושל מפתה וק׳ של מוציא ש״ר כולם אע״פ שהן בבבל גובה עליהן כסף א״י כסף שדברה בו תורה בכ״מ זה כסף צורי איזה כסף צורי זה כסף ירושלמי.